

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії

Центральноукраїнського
національного технічного
університету

Андрій КИРИЧЕНКО

Протокол №5 від 10 березня 2026 р.

ПРОГРАМА

вступної співбесіди з історії України
для здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
на основі повної загальної середньої освіти
та НРК-5 за всіма спеціальностями вступу

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Тематика співбесіди з історії України
3. Критерії оцінювання знань вступників з історії України
4. Знання та вміння вступників під час співбесіди з історії України
5. Список рекомендованої літератури та джерел

1. Загальні положення

1.1. Цей порядок регулює процедуру підготовки, організації й проведення співбесіди з історії України, у передбачених Правилами випадках, та визначає критерії її оцінювання.

1.2. Співбесіда з історії України проводиться в очному форматі.

1.3. Розклад проведення співбесіди з історії України затверджується головою приймальної комісії і оприлюднюється шляхом розміщення на офіційному вебсайті університету <https://vstup.kntu.kr.ua/> та доводиться до відома вступника.

1.4. Основним документом, якій використовується приймальною комісією для проведення співбесіди з історії України, є аркуш результатів вступних випробувань, який видає відповідальний секретар приймальної комісії безпосередньо перед початком співбесіди. Аркуші результатів вступних випробувань вступників, які зараховані до ЦНТУ, зберігаються у їх особових справах.

1.5. Результати співбесіди з історії України фіксуються у відповідних відомостях.

1.6. Інформація про результати співбесіди з історії України оголошується вступникові в день її проведення.

1.7. Вступник допускається до участі у конкурсному відборі, якщо кількість балів складає не менш 100 балів (за шкалою 100-200).

1.8. Вступники, які не з'явилися на співбесіду з історії України у зазначений за розкладом час без поважних причин, до участі у конкурсному відборі не допускаються.

1.9. Апеляція за результатами співбесіди з історії України подається вступником в день її проведення та розглядається на пізніше наступного робочого дня апеляційною комісією, порядок роботи якої визначається відповідно до Положення про апеляційну комісію Центральноукраїнського національного технічного університету.

2. Тематика співбесіди з історії України

Тема 1: Стародавня історія України

Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.

Дати:

IV – середина III тис. до н.е. – розселення племен трипільської культури на території України; **V – VII ст.** – Велике розселення слов'ян.

Поняття та терміни: «історичні джерела», «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «ремесло», «осілий спосіб життя», «кочовий спосіб життя», «колонізація».

Тема 2: Виникнення та розквіт Київської Русі

Розселення східнослов'янських племінних союзів. Утворення Київської Русі. Внутрішньо- та зовнішньополітична діяльність князів/княгині: Олега, Ігоря, Ольги, Святослава. Князювання Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Запровадження християнства як державної релігії. Спорудження Софійського собору. Правління Ярославичів. Боротьба за київський стіл між Ярославичами. Князювання Володимира Мономаха та його сина Мстислава в Києві.

Дати:

882 р. – об'єднання північних та південних руських земель Олегом;

988 р. – запровадження християнства як державної релігії;

1019 – 1054 рр. – князювання Ярослава Мудрого в Києві;

1097 р. – Любецький з'їзд князів.

Персоналії: Олег, Ігор, Ольга, Святослав, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.

Поняття та терміни: «племінний союз», «князь», «бояри», «верства», «язичництво», «християнство».

Тема 3: Київська Русь за часів роздробленості. Галицько-Волинська держава

Роздробленість Київської Русі. Боротьба за київський стіл. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича. Монгольська навала на південно-західні землі Русі. Розподіл і збереження Галицько-Волинської держави нащадками Данила Романовича.

Дати:

1187 р. – перша згадка назви «Україна» в писемних джерелах;

1199 р. – утворення Галицько-Волинської держави;

1238 – 1264 рр. – правління Данила Романовича;

1240 р. – захоплення Києва монголами.

Персоналії: Ярослав Осмомисл, Роман Мстиславович, Данило Романович, Лев Данилович, Юрій I Львович, Юрій II Болеслав.

Поняття та терміни: «роздробленість», «федеративна монархія», «колективний сюзеренітет», «золотоординське ярмо» .

Тема 4: Політичний устрій, соціально-економічний, культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинської держави у IX – XIV ст.

Розвиток суспільно-політичного та господарського життя Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Розвиток культури та освіти Київської Русі та Галицько-Волинської держави. Поширення писемності.

Дати:

1017 – 1037 рр. – спорудження Софійського собору, будівництво укріплень навколо «міста Ярослава», Золотих Воріт у Києві.

1056 – 1057 рр. – створення Остромирового Євангелія.

1113 р. – укладення першої редакції «Повісті минулих літ»;

1187 р. – створення «Слова о полку Ігоревім».

Персоналії: літописець Нестор, іконописець Алімпій.

Поняття та терміни: «вотчинне землеволодіння», «ікони», «билини», «літопис», «мозаїка», «фреска», «книжкова мініатюра».

Тема 5: Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав

Боротьба Польщі, Угорщини та Литви за Галицько-Волинську спадщину. Входження українських земель до складу Литовської держави. Кревська унія. Ліквідація князем Вітовтом самостійності удільних українських князівств. Виступ литовсько-руської знаті на чолі з князем Свидригайлом Ольгердовичем. Відновлення й остаточна ліквідація Київського та Волинського удільних князівств. Утворення Кримського ханства. Перехід кримських ханів у васальну залежність від Туреччини. Виникнення українського козацтва. Включення Закарпаття до складу Угорщини, Буковини до складу Молдавського князівства. Московсько-литовські війни. Розвиток культури та освіти.

Дати:

1385 р. – укладення Кревської унії;

1471 р. – остаточна ліквідація Київського князівства;

1489 р. – перша згадка про українських козаків у писемних джерелах.

Персоналії: Володимир Ольгердович, Свидригайло Ольгердович, Костянтин Іванович Острозький, Юрій Дрогобич.

Поняття та терміни: «шляхта», «пани», «панщина», «магдебурзьке право», «магістрат», «рада», «лава», «війт», «цехи», «дума».

Тема 6: Українські землі в другій половині XVI ст.

Зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Братський рух. Реформаційний та контр-реформаційний рухи в Україні. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.

Дати:

1556 – 1561 р. – Створення Пересопницького Євангелія;

1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої відомої Січі;

1569 р. – Люблінський сейм (Люблінська унія). Утворення Речі Посполитої;

1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.

Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров.

Поняття та терміни: «українська шляхта», «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорозька Січ», «козацька старшина», «козацькі клейноди».

Тема 7: Українські землі в першій половині XVII ст.

Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії. Розвиток культури та освіти. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.

Дати:

1621 р. – Хотинська війна;

1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні;

1632 р. – утворення Києво-Могилянської академії.

Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила.

Поняття та терміни: «греко-католицька церква», «покозачення».

Тема 8: Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.

Дати:

1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви;

1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору;

1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору;

1652 р. – Батозька битва;

1654 р. – укладення українсько-російського договору.

Персоналії: Б. Хмельницький, І. Богун.

Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина».

Тема 9: Українські землі в 60 – 80-ті рр. XVII ст.

Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Дати:

1659 р. – Конотопська битва;

1667 р. – Андрусівський договір;

1681 р. – Бахчисарайський мирний договір;

1686 р. – «Вічний мир».

Персоналії: І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко, І. Брюховецький, І. Сірко, Ю. Хмельницький, Д. Многогрішний, І. Самойлович.

Поняття та терміни: «Руїна».

Тема 10: Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.

Гетьманування І. Мазепи. Національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду». Розвиток культури та освіти.

Дати:

1708 – 1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи;

1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика.

Персоналії:

І. Мазепа, І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол,

П. Орлик, Ф. Прокопович, С. Величко, І. Щирський,

І. Руткович, Й. Кондзелевич, С. Палій.

Поняття та терміни: «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи»

Тема 11: Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти та філософських ідей.

Дати:

1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;

1768 р. – Коліївщина;

1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорозької Січі;

1783 р. – царський указ про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України.

Персоналії: К. Розумовський, П. Калнишевський, Г. Сковорода, І. Григорович-Барський, Й. Пінзель, Я. Погребняк, А. Ведель, М. Березовський, Д. Бортнянський.

Поняття та терміни: «Нова (Підпільненська) Січ», «Задунайська Січ», «Коліївщина», «паланка, «зимівник».

Тема 12: Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка. «Київська козаччина».

Дати:

1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського;

грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку;

1846 – 1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.

Персоналії: І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, М. Гулак, Т. Шевченко.

Поняття та терміни: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «декабристи», «масонство»

Тема 13: Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західно-українських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).

Дати:

1833 – 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»;

1848 р. – скасування панщини в Галичині.

Персоналії: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький, Л. Кобилиця

Тема 14: Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва.

Дати:

1805 р. – відкриття університету у Харкові;

1834 р. – відкриття університету в Києві.

Персоналії:

І. Котляревський, Т. Шевченко, П. Гулак-Артемівський,
Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович,
М. Остроградський, В. Каразін

Тема 15: Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.

Реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування та діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.

Дати:

1853 – 1856 рр. – Кримська війна;

1863 рр. – Валуєвський циркуляр;

1876 р. – Емський указ.

Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.

Поняття та терміни: «земства», «громадівство», «Братство тарасівців», «Чигиринська змова»

Тема 16: Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.

Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».

Дати:

1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»;

1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка
(від 1892 р. – Наукового товариства ім. Т. Шевченка);

1890 р. – створення Русько-української радикальної партії.

Персоналії:

Є. Левицький, І. Франко, М. Павлик, Ю. Бачинський, М. Грушевський.

Поняття та терміни: «українофіли», «москвофіли», «народовці», «партія».

Тема 17: Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.

Становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи на Наддніпрянській Україні. Розвиток науки. Розвиток нових напрямів культури. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.

Дати:

1865 р. – відкриття Новоросійського університету.

Персоналії:

І. Мечников, Д. Яворницький, І. Нечуй-Левицький, П. Мирний, Л. Українка, І. Франко, М. Старицький, М. Кропивницький, І. Карпенко-Карий, М. Садовський, П. Саксаганський, М. Заньковецька, М. Лисенко, С. Гулак-Артемовський, М. Пимоненко, А. Кримський, Д. Заболотний, М. Коцюбинський, В. Стефаник, М. Леонтович, С. Крушельницька.

Поняття: «професійний театр», «реалізм», «модернізм»

Тема 18: Наддніпрянська Україна на початку XX ст.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Економічна криза 1900 – 1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907 – 1914 рр. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.

Дати:

1900 р. – утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України.

Персоналії: Є. Чикаленко, С. Єфремов, С. Петлюра.

Поняття та терміни: «монополія», «українська соціал-демократія».

Тема 19: Західноукраїнські землі на початку XX ст.

Становище промисловості та сільського господарства. Розвиток кооперативного руху. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.

Персоналії: А. Шептицький, К. Трильовський, І. Боберський, А. Волошин

Тема 20: Україна в Першій світовій війні

позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині. Перебіг воєнних дій на території України в 1915 – 1917 рр. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.

Дати:

Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців, створення Союзу визволення України;

Травень 1915 р. – створення «Загальної української ради».

Персоналії: К. Левицький, О. Бобринський.

Поняття та терміни: «Союз визволення України», «Головна українська рада», «Загальна українська рада».

Тема 21: Українська революція

Революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради, погляди самостійників). Вплив корніловського заклоту на події в Україні. Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.

Дати:

Березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради;

Квітень 1917 р. – Всеукраїнський Національний конгрес;

Червень 1917 р. – Перший Універсал Центральної Ради;

Липень 1917 р. – Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників;

Листопад 1917 р. – Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР;

Січень 1918 р. – Четвертий Універсал Центральної Ради.

Персоналії: М. Грушевський, М. Міхновський, С. Єфремов, В. Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський.

Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Народний секретаріат», «українізація армії», «регіональні республіки».

Тема 22: Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918 – 1920 рр.)

Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Державний переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.

Дати:

січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу;

березень 1918 р. – відновлення влади УЦР в умовах окупації;

29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П.Скоропадського;

14 листопада 1918 р. – утворення Директорії;

листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР;

22 січня 1919 р. – Акт злуки;

листопад 1918 – листопад 1921 р. – друга радянсько-українська війна.

Персоналії: П. Скоропадський, К. Левицький, Д. Вітовський, Є. Петрушевич, С. Петлюра, В. Винниченко, В. Боженко, Н. Махно, Ю. Тютюнник.

Поняття та терміни: «гетьманат», «Директорія», «Українська Галицька армія».

Тема 23: Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921 – 1928 рр.)

Процес входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію. Політика «коренізації» УСРР. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та театрі. Утворення ВУАН. Боротьба з націонал-комунізмом.

Дати:

1921 – 1923 рр. – голод в Україні;

1923 – 1933 рр. – політика «українізації»;

1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію;

1927 р. – завершення відбудови сільського господарства, курс на колективізацію;

1928 р. – «Шахтинська справа».

Персоналії:

Х. Раковський, Л. Каганович, О. Шумський, М. Скрипник, М. Волобуєв, М. Хвильовий (Фітільов), Г. Юра, Л. Курбас, М. Бойчук, О. Довженко.

Поняття та терміни: «націонал-комунізм», «Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ», «українізація», «автокефальна церква».

Тема 24: Радянська модернізація України (1929 – 1938 рр.)

Прояви процесу модернізації в радянській Україні. Зміна соціальної структури суспільства в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Монополізація духовного життя. Згортання українізації.

Дати:

1929 – 1938 рр. – період радянської модернізації в Україні;

1932 – 1933 рр. – Голодомор в Україні;

1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва;

1937 р. – завершення колективізації в Україні.

Персоналії: О. Стаханов, П. Постишев, С. Косіор, М. Скрипник, Й. Сталін.

Поняття та терміни: «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «геноцид», «репресії», «розстріляне відродження»

Тема 25: Західноукраїнські землі (1921 – 1938 рр.)

Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Українські суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.

Дати:

1929 р. – утворення ОУН;

1930 р. – польська «пацифікація» у Східній Галичині;

15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України.

Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, С. Бандера, А. Мельник, В. Липинський, А. Шептицький, А. Волошин.

Поняття та терміни: «осадництво», «пацифікація», «русофільство», «русинство», «українофільство».

Тема 26: Україна під час Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)

Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок радянсько-німецької війни,

окупація України. Встановлення окупаційного нацистського режиму. Розгортання діяльності радянських партизан та українського визвольного руху. Створення УПА. Визволення України. Перемога у війні.

Дати:

17 вересня 1939 р. – Червона армія перейшла польський кордон;

15 листопада 1939 р. – Західну Україну включено до складу УРСР;

2 серпня 1940 р. – Бессарабію та Північну Буковину включено до складу УРСР;

30 червня 1941 р. – проголошення Акта про відновлення Української Держави;

6 листопада 1943 р. – визволення Києва;

Персоналії: С. Тимошенко, М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, О. Сабуров, А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич, О. Довженко, О. Теліга.

Поняття та терміни: «депортація», «план «Ост», «новий порядок», «рух Опору».

Тема 27: Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1945 – початку 1950-х рр.

Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Відбудова великих індустріальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахти Донбасу тощо). Розгортання ідеологічних кампаній. Голод в Україні 1946 – 1947 рр.

Дати:

квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН;

1946 – 1947 рр. – голод в Україні;

квітень – липень 1947 р. – операція «Вісла».

Персоналії: Д. Мануїльський, Р. Шухевич, Я. Галан, О. Гончар, Й. Сліпий.

Поняття та терміни: «операція «Вісла», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина».

Тема 28: Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.)

Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Будівництво потужних індустріальних об'єктів. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950 – 1960-х рр.: припинення масових репресій, політична реабілітація безвинно засуджених. Реформа управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 1950 – початку 1960-х рр.

Дати:

лютий 1954 р. – входження Кримської області до складу УРСР.

Персоналії: А. Горська, І. Драч, І. Дзюба, О. Кириченко, Л. Костенко, Л. Лук'яненко, М. Підгорний, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: «відлига», «політична реабілітація», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство».

Тема 29: Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960 – початок 1980-х рр.)

Здійснення економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Друга хвиля дисидентського руху. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Конституція УРСР 1978 р.

Дати:

1976 р. – утворення Української Гельсінської групи.

Персоналії: О. Бердник, П. Григоренко, Б. Горинь, М. Горинь, М. Литвин, В. Марченко, С. Параджанов, В. Романюк, М. Руденко, В. Стус, О. Тихий. С. Хмара, П. Шелест, В. Щербицький.

Поняття та терміни: «розвинутий соціалізм», «застій», «номенклатура», «дефіцит», «урбанізація», «самвидав», «правозахисник».

Тема 30: Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України

Антиалкогольна кампанія, Чорнобильська катастрофа. Загострення соціально-економічної кризи: продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр.: загальноукраїнський страйк шахтарів, виникнення Народного руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Здобуття Україною незалежності: прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет, Акт проголошення незалежності України, проведення референдуму та виборів Президента України.

Дати:

квітень 1985 р. – початок «перебудови»;

26 квітня 1986 р. – вибух на Чорнобильській АЕС;

вересень 1989 р. – виникнення Народного Руху України (Народний рух України за перебудову);

16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;

24 серпня 1991 р. – прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності України;

1 грудня 1991 р. – всеукраїнський референдум і вибори Президента України.

Персоналії: Л. Кравчук, Л. Кучма, В. Чорновіл.

Поняття та терміни: «інфляція», «гласність», «плюралізм».

Тема: 31: Україна в умовах розбудови державності

Заснування Збройних Сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці XX – на початку XXI ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Інтегрування України у світове співтовариство.

Дати:

6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України;

липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України;
1995 р. – Україна стає членом Ради Європи;
28 червня 1996 р. – прийняття Конституції України;
грудень 2004 р. – обрання Президентом України В.Ющенка;
2006 р. – прийняття Верховною Радою України Закону «Про Голодомор 1932 – 1933 років в Україні».

Персоналії: Л. Кучма, В. Ющенко.

Поняття та терміни: «приватизація», «поліетнічна держава».

Тема 32: Творення нової України

Суспільно-політичне життя України. Революція гідності та президенські вибори 2014 р. Президентство П.Порошенка 2014-2019 рр. Анексія Криму. Російсько-українська війна. Реакція світової спільноти. Спроба мирного врегулювання. Євроінтеграція. Духовне життя. Культура

Дати:

2008 р. – вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ);

січень 2010 р. – обрання Президентом України Віктора Януковича;

листопад 2013 – лютий 2014 рр. – «Революція гідності»; повалення авторитарного режиму;

2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС);

Червень 2014 р. – обрання П.Порошенка Президентом України;

Вересень 2014 р., лютий 2015 р. – Мінські угоди

Персоналії: П. Порошенко, В. Зеленський

Поняття та терміни: Євромайдан, Небесна сотня, Революція Гідності, сепаратизм, Антитерористична операція (АТО), анексія, тимчасово окупована територія, кіборги, волонтерський рух, люстрація (очищення), громадянське суспільство, безвізовий режим, екуменізм.

3. Критерії оцінювання знань вступників з історії України

Співбесіда з історії України проводиться за програмою зовнішнього незалежного тестування. Вступник одержує питання з переліку сфер і тематики, зазначених у навчальній програмі співбесіди з історії України, яка складена відповідно до програми єдиного вступного іспиту з історії України для вступу на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України. Оцінювання рівня знань вступників проводиться членами атестаційної комісії з історії України відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань встановлюється за результатами відповідей вступників та на підставі обговорення членами комісії з історії України кількості набраних вступниками балів.

У ході бесіди кандидатам пропонується відповісти на 2 запитання, кожне з яких оцінюється у 10 балів (максимально 10 балів за кожний з 2 критеріїв).

Таблиця переведення балів з історії України до шкали 100-200

Тестовий бал	Бал 100 – 200	Тестовий бал	Бал 100 – 200
1	100	11	134
2	102	12	140
3	104	13	144
4	106	14	148
5	108	15	156
6	110	16	164
7	113	17	175
8	120	18	188
9	126	19	195
10	132	20	200

4. Знання та вміння вступників під час співбесіди з історії України

Програма співбесіди з історії України передбачає перевірку рівня сформованості в абітурієнтів насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

хронологічна компетентність- уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причино- наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність - уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність - уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність - уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність- уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

Під час співбесіди вступник повинен продемонструвати такі **знання**:

- основних етапів історичного розвитку українських земель від найдавніших часів до сучасності;
- ключових історичних подій, процесів і явищ, їх причин, перебігу та наслідків;
- дат найважливіших історичних подій, визначених програмою;
- історичних персоналій, їхньої ролі у державотворенні, суспільно-політичному, економічному, культурному та духовному розвитку України;

- особливостей розвитку українських земель у складі різних державних утворень;
- процесів українського державотворення, національно-визвольної боротьби та формування української нації;
- особливостей соціально-економічного, політичного та культурного розвитку України в різні історичні періоди;
- основних історичних понять, термінів і категорій, передбачених програмою співбесіди;
- внеску українського народу у світову історію, культуру та цивілізаційний розвиток.

Під час співбесіди вступник повинен продемонструвати такі **вміння**:

- орієнтуватися в хронологічній послідовності історичних подій та встановлювати їх часові межі;
- визначати причини, передумови, перебіг і наслідки історичних подій та процесів;
- характеризувати діяльність історичних діячів і оцінювати їхній вплив на розвиток української державності;
- аналізувати історичні процеси, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями;
- порівнювати історичні явища, процеси та періоди розвитку України;
- використовувати історичну термінологію під час усної відповіді;
- працювати з історичними джерелами (текстами, документами, картами, ілюстративними матеріалами), аналізувати та інтерпретувати їх зміст;
- визначати місце історичних подій на карті України та Європи;
- аргументовано висловлювати власну думку щодо історичних подій, явищ і постатей, спираючись на історичні факти;
- логічно, послідовно та грамотно викладати матеріал, дотримуючись норм академічного мовлення.

5. Список рекомендованої літератури та джерел

1. Аркас М.М. Історія України-Русі / М. М. Аркас ; упоряд., авт. передм. Р. М. Коваль. 2-ге вид., репр. Київ : Наш Формат, 2023. – 527 с.
2. Бойко О.Д. Історія України. 7-е видання. Київ, 2018, 720 с.
3. Бушин М. І., Гуржій О. І. Історія України. Проблемні лекції. Черкаси, ЧДТУ. 2012. 522 с.
4. Вирський Д.С. Початок сучасності: друга хвиля глобалізації, кінець Старого Порядку та Україна (XV – середина XIX ст.). 2-ге вид., допов. Київ : Ін-т історії України, 2022. 217 с.
5. Греченко В. А. Історія та культура України : підручник. Харків: ХНУВС, 2017. 440 с.
6. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX–XX століття. Київ, 2019. 656 с.
7. Гуржій О.І. Славетна Україна. Битви та повстання від княжої до імперської доби. Київ : Арій, 2023. 352 с.
8. Історія та культура України : навч.-метод. посіб (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В.С. Бліхара. Львів : ПП «Арал», 2018. 480 с.
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/546>
9. Історія та культура України: навч. посібник. Харків, 2017, 108 с.
<https://dspace.univd.edu.ua/bitstream/handle>
10. Історія України : підручник / Г. Д. Казьмирчук, А. П. Коцур, О. В. Вербовий та ін. ; за ред. Г. Д. Казьмирчука. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2009, 695 с.- Електронний ресурс:
https://www.academia.edu/12490196/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%9F%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA
11. Історія України: підручник / [О. М. Бут, М. І. Бушин, Ю. І. Вовк та ін.]; за заг. ред. д.і.н., проф. М. І. Бушина, д.і.н., проф. О. І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т.– Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.- Електронний ресурс:

<https://academyssu.com.ua/sites/default/files/020063092.pdf>

12. Історія Української держави: Гетьманат ранньомодерної доби / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Арій, 2018. 720
13. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л. Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с.
14. Калініченко В. Історія України: від найдавніших часів до сьогодення. Навчальний посібник. Харків: Оберіг, 2016. 440 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Kalinichenko_VV/Istoriia_Ukrainy_vid_naidavnishykh_chasiv_do_sohodennia/
15. Лібер, Ю. Тотальні війни: творення модерної України в 1914–1954 роках. Харків: Віват, 2019. 528 с.
16. Лоза Ю. Історичний атлас України. Київ: Мапа, 2015. 320 с.
17. Мицик Ю.А., Бажан О.Г. Історія України. Київ: ТОВ «Вид-во «КЛЮ», 2015. 680 с.
18. Панчук І. Історія України. Комплексна підготовка до ЗНО/НМТ 2025, К.: Підручники і посібники, 2024.
19. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : КСД, 2016. 496 с.
20. Руденко Р. Г., Руденко Г. Р. Нариси соціально-економічної історії України (XIX – початок XX століття): монографія. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2018. 282 с.
21. Українське козацтво: Мала енциклопедія. Київ : Генеза ; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. 568 с.
22. Яковенко Н. М. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. 3-тє вид., перероблене та розширене. Київ : Критика, 2006. 584 с

Інформаційні ресурси

<http://exlibris.org.ua/> – Українська електронна бібліотека

<http://lib-gw.univ.kiev.ua/> – бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка

<http://litopys.kiev.ua/> – Літописи, історія, культура

<http://www.cossackdom.com/> – Козацтво XV–XXI ст.

<http://izbornyk.org.ua/> Ізборник: Історія України IX–XVIII ст.

Першоджерела та інтерпретації

<http://www.filosof.com.ua/> – Інститут філософії ім. Г. Сковороди

<http://www.history.org.ua/> – Інститут історії України НАН України

<http://www.holodomor33.org.ua/> – Голодомор 1932–1933 років

<http://www.info-library.com.ua/> – Електронна бібліотека підручників

<http://uamoderna.com> – Україна модерна. Міжнародний інтелектуальний часопис

<http://www.ukrhistory.narod.ru/> – Українська історична бібліотека

<https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/hi102/Hi102/about> - навчальний онлайн-курс «Історія: Зародження української нації»

https://courses.prometheus.org.ua/courses/KNU/101/2014_T2/about - навчальний онлайн-курс «Новітня історія України: від початку Другої світової війни до сучасності»

<https://zno.osvita.ua/ukraine-history/tema.html>. - Історія України: завдання за темами

<http://lv.testportal.gov.ua:8080/index.jsp> - Підготовка до ЗНО. Історія

Голова фахової атестаційної комісії

Вікторія БАРАБАІШ